

תרבות יהודית

Joods Leven in Europa buiten de grote steden

De Stichting Folkingerstraat Synagoge

Een wasserij werd weer een synagoge

De Groningse synagoge, gebouwd in 1906. Het witte gebouw achter de synagoge is het Rabbinaatshuis. Hier bevond zich het rituele bad, het Mikwe.

Foto: Marcel Wichgers

"Is dit de sjoel?", vroeg in 1971 een vrouw aan haar man toen zij door de Folkingerstraat in Groningen liepen. "Ja", antwoordde hij. Zij: "Maar er zit een wasserij in." Hij kon haar niet tegenspreken. "En ze laten de boel zo verpauperen?", ging ze verder. "Dat nooit!". De vrouw heette Lenny Wolgen-Salomons. Ze kon het niet verdragen dat de synagoge geen synagoge meer was, maar een wasserij met de naam Astra.

De Davidster was in 1971 nog het enige dat herinnerde aan de vroegere functie van het gebouw. Binnen was het synagoge-interieur totaal gesloopt en vervangen door wasmachines en kledingrekken. Het gebouw werd nauwelijks meer onderhouden.

Het transept aan de oostelijke zijde van de synagoge. Door dit transept heeft de synagoge een kruisvorm gekregen: een uitbouw naar links en een naar rechts.

Bijna gesloopt

Twee jaar later werd de wasserij gesloten. De kerk van de Apostolische Gemeente die op de vrouwengalerij gebouwd was, was inmiddels al verdwenen. Het gebouw stond te koop.

De Joodse Gemeente zag er niets in het gebouw terug te kopen. In de plaatselijke pers werd gespeculeerd over een mogelijke nieuwe bestemming, zoals een bioscoop. Sloop was ook mogelijk, omdat het gebouw geen beschermd monument was.

Maar de gemeente Groningen deed niets. Reden voor Lenny Wolgen-Salomons en

anderen om in augustus 1975 de Stichting Folkingestraat Synagoge op te richten met als doel de restauratie van het gebouw dat stond te verloederen. Dat doel werd ruim een jaar later bereikt toen de gemeente Groningen de synagoge aankocht en liet restaureren.

Op 29 november 1981 werd de synagoge opnieuw ingewijd nadat de Joodse Gemeente besloten had er weer diensten te houden.

Tijdens de restauratie van de synagoge in 1980 en 1981 moest het werk van deze mannen in de jaren '50 weer ongedaan gemaakt worden: het dichtmetselen van de bogen op de vrouwengalerij.
Foto: Apostolische Gemeente Groningen

Nieuwe functie

Sindsdien exploiteert de Stichting Folkingestraat Synagoge het gebouw. Zij organiseert er exposities, concerten, rondleidingen en educatie. Groepen (kinderen én volwassenen) kunnen gedurende een ochtend, middag of avond veel leren over de synagoge, het jodendom en de geschiedenis van de Joden in Groningen. De exposities houden zoveel mogelijk verband met de synagoge en het jodendom. De Stichting heeft ongeveer vijfhonderd donateurs. Hun donaties zijn, naast de subsidies van de gemeente Groningen en de provincie Groningen, onontbeerlijk om de activiteiten in het gebouw in stand te kunnen uitvoeren. Zo is de synagoge een levende herinnering aan het joodse leven dat tot 1943 in de Folkingestraat en de omringende buurt bestond.

Onder het beheer van de Stichting Folkingestraat Synagoge is het gebouw een prachtige expositie- en concertruimte én sjoel geworden.

Contact

Stichting Folkingestraat Synagoge, Groningen
Folkingestraat 60
Postbus 4187, 9701 ED Groningen
Tel. +31 (0) 50 - 312 31 51
+31 (0) 6 - 2819 2619
www.synagoge groningen.nl
Mail: info@synagoge groningen.nl